

NA SMETIŠČU ZGODOVINE

Težško delo še nobenemu ni škodilo. Pa vendar, zakaj bi tvegali vi ?!

(Ronald Reagan)

Če kdaj, potem je zdaj treba misliti in delovati politično. Če kdaj, potem ravno zdaj (ekološka) romantika v vsej regresivni lepoti in konservativnem leporečju kaže svojo izčrpanost in nezmožnost, da praktično spreminja svet. Dovolj ji je izreči: »Nosilci vsake ideje so ljudje« in že si domišlja, da je iznašla čarobno formulo blaženega sporazumevanja. Kako preprosto! Nosilci takih idej me spominjajo na hipije in power flower generacijo 60-tih let, ki je z rožicami v laseh in kot od strele zadeta razglašala planetarno ljubezen med ljudmi. Današnjih romantičnih ekologov pač ni zadela strela, ampak fiksna ideja, da je mogoče z vljudnim čvekanjem, milim opozarjanjem in podrejanjem osebnih interesov »družbenim«, doseči ekstatično razodetje širokih ljudskih množic, njihovih voditeljev in seveda tistih, ki svinjajo po naravi.

Fronta »zdravih sil« se takšnemu početju seveda gladko in od srca smeji. Če se stvari zaostrijo (jasno, da nikoli zaradi zgoraj opisanih varstvenikov okolja), ji niso mar več nikakršni oziri – brez sramu se odpove svoji ideologiji in poseže po goli sili. Na to resnico nas je v zadnjih dneh leta 1988 opozoril štrajk slovenskih strojevodij in prikrita grožnja vlade, da bodo uporabljene tudi represivne metode. In to ne kakršnekoli! Če bi se pokazalo za potrebno, bi strojevodje enostavno oblekli v vojaške suknje. Ti bi potem vozili kot vojaški obvezniki pod grožnjo vojaškega sodišča! To je naša trenutna družbena resnica. In ne gre je pozabiti, ko razmišljamo in delujemo v tej nekako še vedno lepi in prijazni Šaleški dolini.

Izjemno veliki napori poklicnih in amaterskih ekologov, prizadeto ravnanje tisočev ljudi, presenetljiva pripravljenost in angažma oblastnih in upravnih organov naposled razumne reakcije onesnaževalcev (predvsem RLV in TEŠ) ... vse to se je končno utelesilo v kopici sklepov in namer. In priznati je treba, da ne kakršnihkoli! Če bi se uresničile, bi to res bila zmaga razuma in preudarnosti. Toda dejal sem, če! Nešteto jasnih in prikritih znakov govori, da se za dimno zaveso dogaja marsikaj neprijetnega in nenavadnega. Naj opišem dva primera in omenim grozečo nevarnost.

- 1) Ena ključnih odločitev, h kateri nas zavezuje tudi mednarodna konvencija o onesnaževanju zraka na velike razdalje, je, da bomo v SRS do leta 1992 zmanjšali emisije SO₂ za 30 % oziroma bomo do takrat namestili na tri ključne emitente (TE–TO Ljubljana, Trbovlje in TEŠ) učinkovite odžvepljevalne naprave in zmanjšali bruhanje žveplovega dioksida za 90 %. Zato bi morali takoj angažirati ustrezna (velika) finančna sredstva. Toda! V osnutku plana ISEP za leto 1989 se je namesto potrebnih in zahtevanih 110 milijard za ta projekt znašlo le 15 milijard dinarjev.
- 2) Kljub dejstvu, da se je novelirani sanacijski program TEŠ dejansko že opredelil za določeni način odžvepljevanja (mokri kalcitni postopek) na blokih 4 in 5 (in opredeliti se je bilo potrebno, saj čas neusmiljeno teče), se na ključnih točkah očitno dogaja nekaj nenavadnega. Meni zadnja znana okoliščina govori o namerah Instituta Jožef Štefan, ki se je odločil raziskati in razviti polsuhi postopek odžvepljevanja. Po treh letih laboratorijskih raziskav bi Institut opredelil učinkovitost postopka in ga začel preizkušati v dejanskih razmerah. Ali veste, kaj to pomeni? Natanko to, da bi šele leta 1991 morda ugotovili primernost te nove metode. V primeru pozitivnih rezultatov bi pred letom 1992 odžvepljevalne naprave ne bile zgrajene! Te namere se nenavadno lepo ujemajo s točko 1.

3) V naši občini smo sprejeli odlok o varstvu zraka, ki od TEŠ zahteva zmanjševanje proizvodnje v primeru previsokih koncentracij SO₂ v prehodnem obdobju do zgraditve učinkovitih odžvepljevalnih naprav. Z velikimi nardi je odlok postal celo operabilen, toda veliko vprašanje je (bo), kaj se (bo) v resnici dogaja(lo). Menda nam je jasno, da bo prekoračitev dovoljene koncentracije SO₂ v Zavodnjah (vasi z nekaj sto prebivalci) zahtevala splošne redukcije električne energije v Sloveniji ali zaustavitev največjih uporabnikov in najbolj zaničnih plačnikov te energije (Jesenice, Ruše, Kidričev...). Mislite, da bodo v kritičnih trenutkih dispečerji pristali na zahteve delavcev TEŠ? Morda...?! Podobno kot je morda verjetna poteza slovenske vlade, ki jo je baje nameravala uporabiti ob štrajku strojevodij: vpoklic ključnih delavcev TEŠ v vojaške suknje in namestitve na delovna mesta, ki jih sicer v »mirnodobnem« stanju zasedajo. Sicer vojaško sodišče! Ali ni torej občinski odlok o varstvu zraka le pesek v oči revoltiranemu ljudstvu? Pesek, ki ga iz votlega v prazno pretakamo(jo) z najboljšimi nameni? Saj je tudi pot v pekel tlakovana z najboljšimi nameni! Nuklearko v tem času poganjajo s polno močjo kljub izredno nizkemu vodostanju Save. Tako nizkemu, da je njena temperatura višja celo za več kot 5 stopinj (dovoljena temperatura je T+2, včasih je bila le T+1). Ali drugače: NEK bi po zakonu morala takoj bistveno zmanjšati proizvodnjo. To zaradi znanih okoliščin velja tudi za TEŠ. Obedve pa skupaj proizvajata skoraj 2/3 vse električne energije v Sloveniji. Utopija? Da, utopija, ki ji naseda tudi romantična struja Šaleškega ekološkega gibanja!

Trdi realnosti v našem primeru očitno ne bo mogoče oporekati z mehkim gandijevskim principom, ki se zlu zoperstavlja z dobroto in ljubeznijo. Ekološko »ozaveščanje« in »osveščanje« se naposled znajdetata na točki, ki jima je že vseskozi usojena. To je točka spoznanja, da mora biti delovanje za čistejše okolje predvsem politično

delovanje. Velika škoda bo, če nekatere šaleške ekološke struje tega ne bodo pravočasno spoznale. Tudi zato, ker je rokavica že vržena: dr. Dušan Plut odpira prostor ustanavljanju Zelene alternative. To je napoved dejanskega avtonomnega vstopa ekologov in ekologije v politični prostor. Od društva v družbo, v politiko! Od ljubiteljstva, amaterstva k profesionalizmu!!